

## НОВІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

© 2019 КРУПКА Я. Д.

УДК 368.911 : 368.36  
JEL Classification: G22; M10

Крупка Я. Д.

### Нові аспекти контролю та регулювання діяльності страхових компаній

Визначено три основних елементи нагляду та контролю за страховою діяльністю як важливого напрямку регулювання діяльності страхових компаній: попередній; поточний і завершальний. Зазначено, що домінуючим напрямом зовнішнього фінансового контролю є нагляд за платоспроможністю страхових компаній, що покладено на Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Світова практика нагляду за діяльністю страховиків передбачає його три типи: на етапі ліцензування, пруденційний нагляд і нагляд за бізнесом. Пруденційні аспекти регулювання страхової діяльності передбачають нагляд за фінансовим станом і професійністю страховиків. Регулювання бізнесу спрямоване на відносини між страховиком і страхувальником, здійснення реклами діючих і нових страхових продуктів. Акцентовано необхідність здійснення нагляду за такими важливими аспектами як формування страхових тарифів і розробки типових форм полісів (здійснення матеріального контролю). Зазначено важливість застосування непрямих методів стимулювання державою розвитку страхування: стабільність законодавства; формування страхового інтересу; ефективність системи державного нагляду; наявність системи гарантій; наявність страхової конкуренції; ефективність інфраструктури страхового ринку; активізація інвестиційної діяльності; залучення на ринок іноземних страховиків; сприяння платоспроможному попиту страхувальників.

**Ключові слова:** страхова діяльність, страховики, регулювання, нагляд, контроль.

**DOI:** <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-3-240-245>

**Бібл.:** 13.

**Крупка Ярослав Дмитрович** – доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку та оподаткування, Тернопільський національний економічний університет (вул. Львівська, 11, Тернопіль, 46020, Україна)

**ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-9926-5513>

**Researcher ID:** <http://www.researcherid.com/H-5763-2017>

УДК 368.911 : 368.36  
JEL Classification: G22; M10UDC 368.911 : 368.36  
JEL Classification: G22; M10

### Крупка Я. Д. Новые аспекты контроля и регулирования деятельности страховых компаний

Определены три основных элемента надзора и контроля за страховой деятельностью в качестве основного направления регулирования деятельности страховых компаний: предварительный; текущий и заключительный. Отмечено, что доминирующим направлением внешнего финансового контроля является надзор за платежеспособностью страховых компаний, возложенный на Национальную комиссию, осуществляющую государственное регулирование в сфере рынков финансовых услуг. Мировая практика надзора за деятельностью страховщиков предусматривает его три типа: на этапе лицензирования, пруденциальный надзор и надзор за бизнесом. Пруденциальные аспекты регулирования страховой деятельности предусматривают надзор за финансовым состоянием и профессионализмом страховщиков. Регулирование бизнеса направлено на отношения между страховщиком и страхователем, осуществление рекламы действующих и новых страховых продуктов. Акцентируется необходимость осуществления надзора за такими важными аспектами, как формирование страховых тарифов и разработкой типичных форм полисов (осуществление материального контроля). Отмечена важность применения косвенных методов стимулирования государством развития страхования: стабильность законодательства; формирование страхового интереса; эффективность системы государственного надзора; наличие системы гарантий; наличие страховой конкуренции; эффективность инфраструктуры страхового рынка; активизация инвестиционной деятельности; привлечение на рынок иностранных страховщиков; содействие платежеспособному спросу страхователей.

### Krupka Y. D. New Aspects of Control and Regulation of Insurance Companies

The article identifies three main stages of supervision of and control over insurance activities as the main direction in regulation of insurance companies: preliminary, current and final one. It is noted that the dominant area of external financial control is supervision of the solvency of insurance companies, assigned to the National Commission for the State Regulation of Financial Services Markets. The world practice distinguishes three types of supervision of insurers' activities: licensing supervision, prudential supervision and business supervision. Prudential aspects of insurance regulation involve supervising the financial condition and professionalism of insurers. Business supervision is aimed at regulating relationships between the insurer and the insured, advertising the existing and new insurance products. The necessity of monitoring such important aspects as formation of insurance tariffs and development of typical forms of policies (the implementation of financial control) is emphasized. The article emphasizes the importance of using indirect methods for stimulating the development of insurance business by the state: ensuring the stability of legislation; forming insurance interest; improving the effectiveness of the state supervision system; providing availability of a guarantee system; ensuring presence of insurance competition; increasing the effectiveness of the insurance market infrastructure; intensifying investment activity; attracting foreign insurers to the market; promoting solvent demand for insurance services.

**Keywords:** insurance activity, insurers, regulation, supervision, control.

**Bibl.:** 13.

**Krupka Yaroslav D.** – Doctor of Sciences (Economics), Professor, Professor of the Department of Accounting and Taxation, Ternopil National Economic University (11 Lvivska Str., 46020, Ukraine)

**Ключевые слова:** страховая деятельность, страховщики, регулирование, надзор, контроль.

**Библ.:** 13.

**Крупка Ярослав Дмитриевич** – доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры учета и налогообложения, Тернопольский национальный экономический университет (ул. Львовская, 11, Тернополь, 46020, Украина)

**ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-9926-5513>

**Researcher ID:** <http://www.researcherid.com/H-5763-2017>

**ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-9926-5513>

**Researcher ID:** <http://www.researcherid.com/H-5763-2017>

**Вступ.** Питанню державного нагляду за страховим ринком багато років поспіль не надавалось належного значення. Не сприяли цьому різні чинники. Серед них варто зазначити такі: незначні темпи розвитку, зумовлені недовірою населення; нерозуміння важливості сфери страхування не лише для страхувальників, а й для економіки загалом; відсутність знань і досвіду. Проте діюча практика функціонування ринків фінансових послуг показує, що страховий ринок займав і займає найбільшу частку серед усіх небанківських фінансових інститутів та є основним механізмом захисту майнових інтересів суспільства. Тому питання державного регулювання, яке багато років мало виключно формальні ознаки, в умовах сьогодення все більше актуалізуються. Необхідність належного регулювання особливо гостро відчувається протягом останніх років, коли на страховому ринку з'являються нові види страхування та нарощуються традиційні види надання страхових послуг (страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів, страхування життя, страхування майна домогосподарств, медичне страхування та ін.).

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Досліджувана проблематика в частині правового регулювання страхової діяльності відображена в праці О. П. Гетманець, Т. В. Колесник, О. М. Шуміла [1], В. І. Форманюк [2]. Досить всесторонньо проблеми визначення сутності державного регулювання страхової діяльності розкривали свого часу у своїй дослідженнях Р. Г. Соболев [3], Д. О. Тищенко [4]. Нормативно-правове регулювання страхової діяльності як складової забезпечувальної підсистеми управління фінансами страхових компаній досліджували Н. Г. Виговська та А. І. Доманчук [5]. У цих працях досить ґрунтовно та змістовно розкриваються певні аспекти досліджуваної проблематики, проте існує низка малодосліджених аспектів.

**Мета** статті полягає у визначенні сучасних домінант вітчизняної системи контролю та регулювання страхової діяльності, враховуючи реалії зарубіжної практики і окреслення пріоритетних напрямів для України.

**Виклад основного матеріалу.** Враховуючи важливі кроки держави у напрямі посилення якості й ефективності контролю за вітчизняним страховим ринком, доречним буде здійснити оцінку вжитих заходів і навести приклади діяльності європейських країн у цій сфері. Використання досвіду інших держав, де страховий ринок знаходиться не на стадії розвитку, а на стадії ефективного та повноцінного його функціонування, дасть змогу відсіяти недобросовісних учасників цього ринку, підвищити надійність та ефективність фінансової, а також і інвестиційної діяльності страхових компаній.

Відповідно до ч. 1 ст. 35 Закону України «Про страхування» державний нагляд за страховою діяльністю здійснюється з метою дотримання вимог законодавства України про страхування, ефективного розвитку страхових послуг, запобігання неплатоспроможності страховиків та захисту інтересів страхувальників. Зважаючи на розуміння страхового нагляду згідно з українським законодавством, слід звернути увагу на те, що такий нагляд не обмежується лише перевіркою виконання обов'язкових приписів і норм, але також направлений на ефективний розвиток страхових послуг, що дає підстави вважати, що страховий нагляд не є пасивним процесом перевірки страховика, але також включає в себе інструменти прогнозування, консультацій учасників страхового ринку, видачу рекомендацій тощо.

У страховому нагляді можна умовно виділити три елементи:

- попередній нагляд;
- поточний нагляд;
- завершальний нагляд.

Попередній нагляд являє собою процедуру видачі страховику відповідної ліцензії, тобто допуску страховика на ринок. Поточний нагляд передбачає перевірку поточної діяльності страховика, зокрема, включає такі основні елементи, як перевірку платоспроможності страховика, його інвестиційної діяльності, корпоративного управління страховика тощо. Завершальний контроль направлений на те, щоб контролювати страховика після відкликання ліцензії або початку процедури ліквідації з метою законного розподілу активів між страхувальниками, акціонерами й іншими кредиторами.

В Україні зовнішній фінансовий контроль страхової діяльності покладається на Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (далі – Нацкомфінпослуг). Державний нагляд з боку Нацкомфінпослуг за платоспроможністю страхових компаній здійснюється через формування нормативної бази, яка регулює та забезпечує законність страхової діяльності, застосовуючи різноманітні методи та інструменти.

Фінансовий контроль за надійністю та ефективністю виконання взятих на себе зобов'язань Нацкомфінпослуг здійснює разом із страховими об'єднаннями України, наприклад, Моторним транспортним страховим бюро України (далі – МТСБУ). Так, у своїй щоквартальній звітності МТСБУ дає загальну оцінку діяльності діючих страхових організацій в Україні у сфері автомобільного страхування. Така інформація засвідчує якість та ефективність діяльності страхових організацій, які пропонують свої послуги на вітчизняному страховому ринку.

На сьогодні існують такі типи нагляду за діяльністю страхових компаній в Україні та світі, а саме: ліцензування, пруденційний нагляд (prudential supervision) та нагляд за бізнесом (conduct of business supervision) [6]. Умовно ліцензування можна віднести до категорії «попереднього» нагляду, адже він відбувається на тому етапі, коли страхова компанія ще не почала функціонувати.

Щодо пруденційного нагляду, то в іноземній літературі та законодавстві немає єдиного підходу до визначення цього поняття саме у сфері страхування. Тому можна умовно виокремити широке та вузьке розуміння пруденційного нагляду. Вузьке розуміння зачіпає лише фінансові нормативи щодо діяльності страховиків, зокрема, вимоги до капіталу, платоспроможності, наявних активів і пасивів тощо.

Австралійське законодавство, навпаки, містить широке розуміння пруденційного нагляду. За ним «Пруденційні питання – це такі питання, які стосуються діяльності страховиків або їх філій та дочірніх компаній за умови, що така діяльність забезпечує, по-перше, добре фінансове становище страховика та всієї фінансової системи Австралії та, по-друге, цілісність, обережність щодо прийнятих на себе ризиків та професійність страховика» [7]. Отже, в цьому випадку можна побачити більш широкий підхід до розуміння пруденційного нагляду, який включає в себе питання оцінки професійності та ризиків страховика.

Слід зазначити, що визначення пруденційного нагляду є дуже важливим як з теоретичної, так і практичної точок зору. По-перше, до пруденційного нагляду застосовуються інші принципи, ніж до нагляду за бізнесом страховика. По-друге, пруденційний нагляд, як правило, здійснюється окремим державним органом, до якого висувуються дуже високі вимоги щодо професійності та технічної забезпеченості. В деяких країнах, зокрема в Австралії, існують моделі страхового нагляду, де пруденційний нагляд здійснюється одним регулятором, а нагляд за бізнесом страховика – іншим органом.

На жаль, сучасна практика у сфері регуляторної політики не дала єдиного твердження та бачення до визначення пруденційного нагляду. Зустрічаємо тотожність поняття «пруденційний нагляд» із «попередній», «ранній» нагляд. Проте варто погодитися з тим, що пруденційний нагляд є складовою частиною загальної системи нагляду, що проводять органи, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, і базується він на регулярному проведенні оцінки загального фінансового стану фінансової установи, результатів діяльності системи та якості управління нею, дотриманні обов'язкових нормативів та інших показників і вимог, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами [8].

Слід зазначити, що запровадження пруденційного нагляду в Україні закладено Концепцією розвитку ринків небанківських фінансових послуг України на 2013–2014 роки. Концепція передбачала встановлення вимог до платоспроможності на основі оцінки ризиків і якості активів страховика як пріоритетний напрям вирішення проблем страхового ринку України та його розвитку. Розрахунок необхідного платоспроможного капіталу покладено в основу Директиви Європейського Парламенту та Ради № 2009/138/ЄС (Solvency II) від 25 листопада 2009 року. Ця директива

була підтримана та впроваджена 28 країнами, що є членами Європейського Союзу. Основною метою прийняття цієї Директиви був захист страхувальників (клієнтів компаній, що здійснюють страхування життя та компаній, що здійснюють страхування інших видів, ніж страхування життя) від ризику невиплати страхових відшкодувань, зумовленого неспроможністю компаній виконати взяті на себе зобов'язання через відсутність достатнього рівня платоспроможності.

Організація контролю за платоспроможністю страхових компаній контролюючими органами, зокрема Національною комісією, що здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг, відповідно до прописаних вимог Solvency II сприяє виявляти приховані загрози платоспроможності на ранніх стадіях, що сприяє своєчасному реагуванню на них та прийняттю найбільш раціональних рішень щодо їх усунення.

Доречно зауважити позитивним аспектом Solvency II те, що він базується на ризик-орієнтованому підході до розрахунку фінансової стійкості і платоспроможності страховиків. Згідно з цією Директивою увага приділена таким основним ризикам:

- ринковому (ризик утрат або несприятлива зміна фінансового стану внаслідок волатильності ринкової ціни активів, зобов'язань і фінансових інструментів);
- операційному (ризик утрат, що виникає внаслідок неадекватних дій у внутрішніх процесах, помилок персоналу, систем або впливу зовнішніх факторів);
- кредитному (ризик утрат або негативні зміни фінансового стану страхових і перестрахових компаній, спричинені коливанням кредитоспроможності емітентів цінних паперів, контрагентів і боржників);
- ризику ліквідності (неспроможність страховими і перестраховими компаніями швидко конвертувати вкладення чи інші активи для виконання своїх фінансових зобов'язань);
- гарантійному (ризик утрат або несприятлива зміна вартості страхових зобов'язань унаслідок неадекватного визначення тарифних ставок і обсягів резервування) [9, с. 191].

Зважаючи на позитивні аспекти запровадження Solvency II, не можна не погодитися із думкою таких науковців, як Попова Ю. М., Пістряк А. С., Тюленева Ю. В., Антошко Т. Р., які окреслюють такі ризики та труднощі:

- вимоги до капіталу вплинуть на страхові компанії з низьким рівнем капіталізації;
- конфліктність Міжнародних стандартів фінансової звітності та Національних стандартів;
- дефіцит професійних актуаріїв з моделювання ризиків;
- капіталомісткість і довготривалість розробки внутрішньої моделі оцінки капіталу страховика [10; 11].

Що ж стосується нагляду за бізнесом страховика, то він включає в себе такі питання, як нагляд за відносинами між страховиком і страхувальником щодо укладання дого-

ворів страхування, здійснення реклами та розробка страхових продуктів, вирішення страхових спорів тощо. Отже, нагляд за бізнесом страховика представлений наглядом за страховими продуктами. Держава не має права втручатись в бізнес страховика, однак має забезпечити, щоб страховик діяв належним чином під час продажу страхових продуктів страхувальникам, насамперед це стосується розкриття страховиком страхувальнику правдивої та об'єктивної інформації.

Слід зауважити, що нагляд за бізнесом страховика особливо важливий в умовах глобалізації економіки, коли страховики отримують можливість пропонувати страхувальникам свої продукти, не маючи офісу в країні, де такі продукти продаються. В цьому випадку особливо важливим є забезпечення отримання страхувальниками повної та неупередженої інформації від страховика [12].

Одним із основних елементів контролю за бізнесом страховика або ж за його фінансовою діяльністю є нагляд за страховими тарифами та положеннями типового полісу. Саме контроль за типовими формами полісів набув широкого використання у Європі і отримав назву «матеріальний контроль».

У сучасних умовах усе більшого значення набувають непрямі методи стимулювання державою розвитку страхування. Суть цих методів при всьому їхньому різноманітті полягає в тому, що держава різними способами регулює страхову діяльність.

До цих методів, зокрема, відносять:

- створення стабільного та ефективного законодавства, що визначає єдині «правила гри» на страховому ринку для всіх його суб'єктів;
- формування страхового інтересу серед потенційних споживачів страхових послуг;
- створення ефективної системи державного нагляду за діяльністю страхових організацій;
- організацію системи гарантій виконання страховими компаніями своїх зобов'язань перед страхувальниками;
- заохочення до створення сумлінної конкуренції між страховиками;
- створення інфраструктури страхового ринку й системи підготовки кадрів у галузі страхування;
- регулювання діяльності іноземних страховиків і страховиків з переважною часткою іноземного капіталу на вітчизняному страховому ринку;
- активізацію інвестиційної діяльності серед страховиків, їх заохочення вкладати вільні кошти у прибуткові проекти.

На сьогодні страхову діяльність в Україні регулюють ряд нормативно-правових актів, серед яких ключовим є Закон України «Про страхування». Усі закони та підзаконні акти містять основні поняття про страхування та пояснюють порядок здійснення страхових операцій, вимоги до сторін договору страхування та основні аспекти державного нагляду. Незважаючи на це, роботу по удосконаленню чинного законодавства не можна вважати завершеною, беручи до уваги той факт, що прогалини в законодавстві стимулюють розвиток страхового шахрайства в Україні. Також на сьогодні немає чітко розмежованого покарання за протиправні дії у сфері страхування.

В Україні спостерігаються перші кроки щодо створення єдиної бази недобросовісних страхувальників і шахраїв у сфері страхування серед українських страхових організацій. Ця практика вже десятки років використовується в європейських країнах, США та Канаді, впровадження якої дає змогу страховикам уникати зайвих збитків і покращувати свою фінансову надійність.

Одним із найважливіших напрямів, спрямованих на вдосконалення державного регулювання страхової діяльності в Україні, є створення платоспроможного попиту населення на страхові послуги та популяризацію ідеї обов'язкового страхування серед населення. Цей напрям повинен вирішуватися, з одного боку, шляхом формування потреби населення в організації свого страхового захисту за допомогою страхування, а з іншого – підвищенням рівня життя, що сприятиме створенню умов для задоволення цієї потреби.

Значно сповільнює розвиток компанії й існування серед українців хибного мислення щодо сутності страхового захисту. Це свідчить про важливість створення ефективної системи державного нагляду за діяльністю страховиків, а також надання гарантії виконання ними страхових зобов'язань за договорами страхування. Таким чином, держава повинна періодично контролювати достовірність опублікованої фінансової звітності діючих компаній, аналізувати наявність необхідних для покриття можливих збитків страхових резервів, аби своєчасно попереджувати неплатоспроможність страховика.

Сьогодні активно провадження обов'язкового страхування, організація та контроль за ним є одним з найбільш важливих напрямів удосконалення державного регулювання страхової діяльності [12].

Цей процес є доволі трудомістким і тривалим і повинен містити певні етапи:

- 1) створення концепції розвитку, де повинні бути визначені: підстави для ухвалення рішення про страхування тих або інших об'єктів або суб'єктів в обов'язковому порядку; наведений перелік видів страхування, які варто проводити в обов'язковому порядку; строки розробки й прийняття законодавчо-нормативної бази, необхідної для ведення кожного з видів страхування; організації, відповідальні за розробку цих документів;
- 2) прийняття закону про основи проведення обов'язкового страхування, в якому повинен бути: розроблений механізм прийняття рішень про порядок проведення окремих видів обов'язкового страхування в країні; установлений порядок допуску страхових організацій до проведення операцій із обов'язкового страхування, їх ліцензування; охарактеризовані загальні принципи здійснення такого страхування, порядок здійснення контролю за виконанням договорів обов'язкового страхування; чітко визначена відповідальність за ухилення від здійснення обов'язкового страхування тощо;
- 3) прийняття в першочерговому порядку законодавчо-нормативних актів, що дозволяють проводити операції з найбільш важливих видів обов'язкового страхування, зокрема, медичного страху-

вання, та проведення інвентаризації чинних актів, що стосуються обов'язкових видів страхування, визначення ступеня доцільності їх застосування в обов'язковій формі [12].

Одним із важливих завдань державного регулювання страхової діяльності є забезпечення рівних можливостей для надання страхових послуг всім учасникам ринку, недопущення монополізації страхової діяльності.

Для вирішення цього завдання доцільно:

- організувати державний контроль за фактами прояву монополізму на окремих сегментах страхового ринку;
- вчасно припиняти зловживання страховими організаціями своїми домінуючими положеннями;
- встановити межі комісійної винагороди за окремими видами страхування, що забезпечить відразу рівні умови для всіх страхових компаній і зменшить збитковість окремих із них.

Успішне функціонування страхової системи багато в чому залежить від кваліфікації фахівців, що працюють у наглядових органах страхової діяльності, в страхових компаніях та в інших структурах, пов'язаних із страховим ринком. Завдання держави у цьому контексті полягає у встановленні кваліфікаційних вимог до осіб, що займають відповідальні пости в компанії чи на ринку в цілому, їхньої атестації, у створенні системи підготовки й перепідготовки фахівців у галузі страхування.

Щодо участі страховиків в інвестуванні, то слід спершу зауважити, що діяльність вітчизняних страхових компаній у сфері інвестування є неактивною, що пояснюється багатьма причинами. Серед них можна виділити такі: недосконала нормативно-правова база у сфері страхування, а також низька відповідність чинного законодавства європейським стандартам; низький рівень капіталізації страхових компаній; недостатність ліквідних фінансових інструментів для проведення ефективної інвестиційної політики; недосконале нормативно-правове урегулювання діяльності страхових посередників, актуаріїв та аварійних комісарів [13].

**Висновки.** Аналізуючи державний нагляд та контроль в Україні у сфері страхування, який на цьому етапі потребує ефективних змін, необхідними є запровадження чіткого поділу страхового нагляду та контролю на ліцензування, пруденційний нагляд та нагляд за бізнесом страховика, що визнається у світі та використовується більшістю європейських країн і членів ЄС. Такий поділ має важливе значення з практичної точки зору, адже кожен вид страхового нагляду використовує різні інструменти для досягнення наглядових і контрольних цілей, різні принципи й інструменти.

Важливим є систематизація ефективних методів державного управління вітчизняним страховим ринком. Використання цих методів повинно супроводжуватися виваженими кроками держави, які мають бути юридично закріплені в законодавстві та мати економічно-ефективне підґрунтя. Налагодження належного рівня контролю та регулювання діяльності страхових компаній стане ключовим механізмом забезпечення стабільності ринку страхових послуг, підвищення якості послуг, що, в кінцевому підсум-

ку, підвищуватиме довіру до страхування серед потенційних страхувальників. Виважена політика діяльності органів нагляду та контролю за страховою діяльністю стане стабілізатором розвитку страхового ринку, оскільки також сприятиме підвищенню прозорості ринку та його очищенню від недобросовісних страхових компаній.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Правове регулювання страхової діяльності : навч. посіб. / за ред. О. П. Гетманець, О. М. Шуміла. Київ : Хай-Тек Прес, 2014. 400 с.
2. Форманюк В. І. Правове регулювання страхової діяльності в Україні. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/8670/22.pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
3. Соболев Р. Г. Сутність державного регулювання страхової діяльності в Україні. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2009-1/doc/2/06.pdf>
4. Тищенко Д. О. Державне регулювання страхової діяльності в Україні. URL: [http://www.investplan.com.ua/pdf/22\\_2011/20.pdf](http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2011/20.pdf)
5. Виговська Н. Г., Доманчук А. І. Нормативно-правове регулювання страхової діяльності як складова забезпечувальної підсистеми управління фінансами страхових компаній досліджували. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/187.pdf>
6. Добош Н. М. Оцінка фінансової стійкості страховика. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2009. № 19. С. 207–212.
7. Галасюк О. В. Теоретичні засади та структура формування фінансових ресурсів страхової компанії. *Економіка*. 2009. № 11. С. 219–224.
8. Журавка О. С. Пруденційне регулювання страхової діяльності. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20131\(99\)/sep20131\(99\)\\_139\\_ZhuravkaOS.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20131(99)/sep20131(99)_139_ZhuravkaOS.pdf)
9. Юхименко В. М. Страховий ринок України в контексті впровадження вимог SOLVENCY II. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 12. Ч. 2. С. 190–193. URL: [http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12\\_2\\_2017ua/43.pdf](http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_2_2017ua/43.pdf)
10. Попова Ю. М., Пістряк А. С. Вплив європейської інтеграції на розвиток ринку страхових послуг в Україні. *Економіка та регіон*. 2016. № 2 (57). С. 95 – 100.
11. Тюленева Ю. В., Антошко Т. Р. Оцінювання платоспроможності страхових компаній в Україні: Solvency I чи Solvency II? *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2019. Вип. 23. URL: <http://sb-keip.kpi.ua/article/view/174006/173925>
12. Добош Н. М. Основні принципи формування та управління капіталу страхових організацій. Львів : Нац. ун-т «Львівська політехніка», 2013. С. 120–139.
13. Куликова М. М. Критерії оцінки поточних зобов'язань і способи оптимізації їх величини з метою ефективного управління фінансовими ресурсами. *Економічний аналіз: теорія і практика*. 2009. № 3. С. 60–63.

## REFERENCES

- Dobosh, N. M. "Otsinka finansovoi stiiikosti strakhovyka" [Assessment of financial stability of the insurer]. *Formuvannia rynkovoї ekonomiky v Ukraini*, no. 19 (2009): 207-212.

Dobosh, N. M. *Osnovni pryntsyipy formuvannia ta upravlinnia kapitalu strakhovykh orhanizatsii* [Basic principles of formation and management of capital of insurance organizations]. Lviv: Nats. un-t «Lviska politekhnika», 2013.

Formaniuk, V. I. "Pravove rehuliuвання strakhovoi diialnosti v Ukraini" [Legal regulation of insurance activity in Ukraine]. <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/8670/22.pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Halasiuk, O. V. "Teoretychni zasady ta struktura formuvannia finansovykh resursiv strakhovoi kompanii" [Theoretical principles and structure of formation of financial resources of an insurance company]. *Ekonomika*, no. 11 (2009): 219-224.

Kulykova, M. M. "Kryterii otsinky potochnykh zoboviazan i sposoby optymizatsii yikh velychyny z metoiu efektyvnoho upravlinnia finansovymy resursamy" [Criteria for estimating current liabilities and ways to optimize their value to effectively manage financial resources]. *Ekonomichniy analiz: teoriia i praktyka*, no. 3 (2009): 60-63.

Popova, Yu. M., and Pistriak, A. S. "Vplyv yevropeiskoi intehratsii na rozvytok rynku strakhovykh posluh v Ukraini" [Impact of European integration on the development of the insurance market in Ukraine]. *Ekonomika ta rehion*, no. 2 (57) (2016): 95-100.

*Pravove rehuliuвання strakhovoi diialnosti* [Legal regulation of insurance activities]. Kyiv: Khai-Tek Pres, 2014.

Sobol, R. H. "Sutnist derzhavnogo rehuliuвання strakhovoi diialnosti v Ukraini" [The essence of state regulation of insurance activity in Ukraine]. <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2009-1/doc/2/06.pdf>

Tiulenieva, Yu. V., and Antoshko, T. R. "Otsiniuvannia platospromozhnosti strakhovykh kompanii v Ukraini: Solvency I chy Solvency II?" [Solvency Assessment of Insurance Companies in Ukraine: Solvency AND or Solvency II?]. *Suchasni problemy ekonomiky i pidpriemnytstvo*. 2019. <http://sb-keip.kpi.ua/article/view/174006/173925>

Tyshchenko, D. O. "Derzhavne rehuliuвання strakhovoi diialnosti v Ukraini" [State regulation of insurance activity in Ukraine]. [http://www.investplan.com.ua/pdf/22\\_2011/20.pdf](http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2011/20.pdf)

Vyhovska, N. H., and Domanchuk, A. I. "Normatyvno-pravove rehuliuвання strakhovoi diialnosti yak skladova zabezpechuvanoi pidsystemy upravlinnia finansamy strakhovykh kompanii doslidzhuvaly" [Regulatory regulation of insurance activity as a component of the insurance subsystem of insurance companies financial management was investigated]. <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/187.pdf>

Yukhymenko, V. M. "Strakhovyi rynek Ukrainy v konteksti vprovadzhenia vymoh SOLVENCY II" [The Ukrainian insurance market in the context of the implementation of SOLVENCY II requirements]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove gospodarstvo*. 2017. [http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12\\_2\\_2017ua/43.pdf](http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_2_2017ua/43.pdf)

Zhuravka, O. S. "Prudentsiine rehuliuвання strakhovoi diialnosti" [Prudential regulation of insurance activities]. [http://ird.gov.ua/sep/sep20131\(99\)/sep20131\(99\)\\_139\\_ZhuravkaOS.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20131(99)/sep20131(99)_139_ZhuravkaOS.pdf)

Стаття надійшла до редакції 29.07.2019